

233 . Zoltan | Comuna: Ghidfalău | Județ: Covasna | Anul: 2000

Anul: 2000

Cod RAN: 64381.01

Perioade: Preistorie

Epoci: Epoca bronzului

Tipuri sit: locuire

Categorii sit: Domestic, Neatribuit

Autori: Galina Kavruk

Instituții: Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, Sfântu Gheorghe

Raport

Așezarea preistorică Zoltan se află la cca. 8 km N de municipiul Sfântu Gheorghe jud. Covasna, la marginea de N a satului Zoltan/Étfalva, pe terasa înaltă a Oltului, la cca. 500 m E de albia sa actuală, la cca. 100 m N de biserica reformată și în imediată apropierea școlii. Așezarea a fost descoperită de muncitorii care exploatau în partea sa de S, în anii '60, cariera de nisip. În anul 1971 partea de S a așezării a fost cercetată parțial de Székely Zoltan (Székely Zoltan, Contribuții privind epoca bronzului în sud-estul Transilvaniei, Aluta, VII - IX, 1976 - 1977, p. 25 - 36). Cu ocazia cercetărilor de atunci au fost descoperite urme consistente de locuire aparținând culturii Noua.

În anul 1996, cu scopul aprofundării cunoștințelor privind cultura Noua în Transilvania, săpăturile în acest sit au fost reluate de Valeriu și Galina Cavruc. În 1999 în acestui colectiv s-a adăugat și Dan Buzea. Noile cercetări au scos în evidență caracterul complex al sitului: aici au fost descoperite urme sporadice de locuire din eneolitic (cultura Ariușd - Cucuteni), perioada de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului (cultura Coțofeni), din finalul perioadei timpurii a epocii bronzului (aspect cultural necunoscut până atunci în estul Transilvaniei și care prezintă similitudini cu grupurile Gornea-Orlești și Iernut și care a început deja să fie numit de unii cercetători drept "grupul Zoltan"), perioada mijlocie a epocii bronzului (material încă nedefinit cultural, cu elemente Costișa, Monteoru, Wietenberg și Tei), perioadei târzii a epocii bronzului (cultura Noua cu elemente Wietenberg - faza târzie), precum și urme răzlețe din sec. IV (?) și sec. XVII - XVIII. Rezultatele cercetărilor din 1996-1998 au fost deja publicate (Valeriu și Galina Cavruc, Așezarea din epoca bronzului mijlociu de la Zoltan, Angustia, 2, 1997, p. 157 -172 ; V. Cavruc, The Final Stage of the Early Bronze Age in South-Eastern of Transylvania, Thraco-Dacica, XVIII, 1 - 2, 1997, p. 97 - 133; V. Cavruc, Considerații privind situația etnoculturală în sud-estul Transilvaniei în epoca bronzului mijlociu, În: Angustia, 4, 1999, precum și în două rapoarte publicate în Cronica cercetărilor arheologice, respectiv în 1996 și 1998).

În anii 1999 și 2000, s-a lucrat în S. B. Obiectivele principale ale cercetărilor din această perioadă au constituit definirea caracterului "cenușarului", precizarea stratigrafiei sale interne, delimitarea stratigrafică a materialelor arheologice de tip Noua din "cenușar", al cărui grosime depășește 3 m, precum și cercetarea zonelor așezării culturii Noua aflate în afara "cenușarului". Martorii de control ai "cenușarului" au fost demontați depunere cu depunere (până la 13) separat.

Urmează să se efectueze un studiu tipologico-statistic, care va demonstra dacă există sau nu diferențe tipologice, cu eventualele valențe cronologice, dintre materialele din aceste depuneri. În acest sens menționăm un fragment de vas, descoperit într-una dintre depunerile inferioare ale cenușarului, cu buză lobată lucrat din pastă tipică ceramicii culturii Noua și decorat cu brâu în relief. Acesta din urmă se adaugă elementelor de "modă" Wietenberg în cadrul culturii Noua, descoperite și consemnate anterior la Zoltan.

Prin cercetările efectuate pe suprafața de 230 m² a fost practic epuizat sectorul sudic al așezării și, prin trei suprafețe de 2 x 10 m, practicate din 10 în 10 m pe linia S - N, S. B a fost extinsă spre centrul așezării.

Până în prezent suprafața cercetată a ajuns la 1164 m².

Prin extinderea S. B spre centrul așezării, într-o zonă unde terenul nu prezintă denivelări importante și nu poate fi invocată o eventuală scurgere a stratului de cultură, s-a constatat, că în această parte a așezării stratul de cultură este extrem de sărac. Aici au fost descoperite în amestec artefacte, printre care statistic predomină fragmente ceramice din finalul bronzului timpuriu, fragmente izolate de tip Wietenberg, și - majoritatea - de tip Noua. Numărul gropilor "menajere" cercetate aparținând culturii Noua a ajuns la 48. Toate sunt circulare și de cele mai multe ori lărgite spre fund. Două dintre ele aveau câte o gropiță mai mică (diametrul cca. 30 cm, adâncimea cca. -0,3 / -0,5 m) săpată de la nivelul fundului. În câteva cazuri s-a constatat prezența masivă în partea superioară a gropilor (chiar la nivelul de călcare) a fragmentelor de vatră. Umpluturile gropilor de cele mai multe ori conțineau cantități apreciabile de cenușă și fragmente mici de lemn ars. Alături de fragmente ceramice și, mai rar, recipiente întregi sau întregibile, de factura Noua, menționăm și prezența într-una dintre gropile cercetate a unui fragment ceramic de tip Wietenberg decorat cu caneluri oblice și amprente triunghiulare.

În prezent așezarea Zoltan este unul dintre cele mai amplu cercetate situri din epoca bronzului în Transilvania, iar continuarea cercetărilor îl va transforma probabil într-un important reper de cunoaștere a epocii bronzului în această provincie și, nu în ultimul rând, va contribui la o mai precisă coroborarea realităților arheologice de pe ambii versanți ai Carpaților Răsăriteni.

Informații suplimentare online

[Raportul 1158 din cronica.cimec.ro](http://raportul1158.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)
